

УДК 37.018.4:331.361.3-027.542

МІЖНАРОДНЕ СТАЖУВАННЯ В КОНТЕКСТІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

INTERNATIONAL INTERNSHIP IN THE CONEXT OF LIFELONG LEARNING

А. С. Волос

Актуальність теми дослідження. На даному етапі життя кожна людина замислюється про те, що освіта розвивається набагато швидше під час підготовки в університетах різних рівнів акредитації, ніж самоосвіта. Дана тематика є досить популярною та новітньою. Більшість науковців з різноманітних галузей займаються даним питанням та все частіше звертають увагу на «навчання протягом життя».

Постановка завдання. У зв'язку зі стрімким розвитком та поширенням неперервної освіти на усьому освітньому просторі постають наступні завдання. Необхідно дослідити, які країни мають найбільший розвиток даної сфери навчання в контексті освітньої дипломатії з університетами України. Налагодити зв'язок у співпраці зі закордонними науковцями, які працюють на благо розвитку освітньої дипломатії та філософії освіти, мають перспективні ідеї в даному руслі та забезпечують злагоджену роботу не лише в себе в країні, а й у міжнародному обміні та стажуванні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Даною тематикою займаються такі сучасні філософи та педагоги як В. Андрущенко, О. Базалук, В. Воронкова, В. Гальперіна, О. Кивлюк, О. Москаєва, Р. Олексенко, Д. Свириденко, М. Степко, О. Яценко та інші.

Виклад основного матеріалу.

Urgency of the research. At this stage of life, every person thinks that education is developing much faster when preparing universities at different levels of accreditation than self-education. This topic is quite popular and new. Most scholars from various fields deal with this issue and are increasingly focusing on "lifelong learning."

Target setting. In connection with the rapid development and spread of continuing education in the whole educational space, the following tasks are facing. It is necessary to investigate which countries have the greatest development of this field of study in the context of educational diplomacy with the universities of Ukraine. Establishing a connection in cooperation with foreign scientists working for the development of educational diplomacy and the philosophy of education have promising ideas in this direction and ensure coherent work not only in our country, but also in international exchange and internship.

Actual scientific researches and issues analysis. The subject deals with such contemporary philosophers and teachers as: V. Andrushchenko, O. Bazaluk, V. Voronkova, V. Galperin, O. Kyvlyuk, A. Moskaeva, R. Olexenko, D. Svyrydenko, M. Stepko, O. Yatsenko and others.

The statement of basic material.

Зараз не існує конкретного визначення поняття «міжнародна освіта», тому будемо вважати це як процес підвищення власного рівня знань в тій чи іншій галузі засобами масової інформації, навиками й знаннями у певних сферах завдяки прогресивності сучасного світу, а саме: академічній мобільності, старт-освіті, м'якому менеджменту, неперервній освіті та т. д.

Розгляд міжнародних стажувань в контексті неперервної освіти розпочинаємо з розуміння самого поняття «неперервна освіта (lifelong learning)».

Висновок. Досліджено, які країни мають найбільший розвиток даної сфери навчання в контексті освітньої дипломатії з університетами України. З'ясовано, як саме налагодити зв'язок у співпраці зі закордонними науковцями, які працюють на благо розвитку освітньої дипломатії та філософії освіти, мають перспективні ідеї в даному руслі та забезпечують злагоджену роботу не лише в себе в країні, а й у міжнародному обміні та стажуванні. Також проаналізовано вплив економічного та наукового розвитку всього простору країни в загальному масштабі.

Ключові слова: неперервна освіта, міжнародне стажування, смарт суспільство, освітня дипломатія, міжнародна освіта.

Now there is no specific definition of "international education", so we will consider it as a process of raising the level of knowledge in one or another field of the media, skills and knowledge in certain spheres due to the progressiveness of the modern world, namely: academic mobility, start-up education, soft management, continuing education, etc.

Consideration of international internships in the context of continuing education begins with the understanding of the concept of "lifelong learning".

Conclusions. It was investigated which countries have the greatest development of this sphere of study in the context of educational diplomacy with the universities of Ukraine. It is found out how to establish a connection in cooperation with foreign scientists working for the development of educational diplomacy and the philosophy of education, have promising ideas in this direction and ensure consistent work not only in our country, but also in international exchange and internship. The influence of economic and scientific development of the entire country's space on a general scale is also analyzed.

Key words: lifelong learning, international internship, smart society, educational diplomacy, international education.

Актуальність теми дослідження. На даному етапі життя кожна людина замислюється про те, що освіта розвивається набагато швидше під час підготовки в університетах різних рівнів акредитації, ніж самоосвіта. Дана тематика є досить популярною та новітньою. Більшість науковців з різноманітних галузей займаються даним питанням та все частіше звертають увагу на «навчання протягом життя».

Зараз розкривають все нові сторони та перспективи такого типу

навчання. На сьогоднішній день є популярним стажування не лише в середині певної країни, а й далеко за її межами. Тому перевага надається такому типу неперервної освіти, як міжнародне стажування, що надає змогу для розширення кругозору не лише за своєю спеціальністю в межах даного регіону та її проблематики, а й дослідження відкритих питань щодо певного кола проблем за кордоном.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Даною тематикою займаються такі сучасні філософи та педагоги як В. Андрущенко, О. Базалук, В. Воронкова, В. Гальперіна, О. Кивлюк, О. Москаєва, Р. Олексенко, Д. Свириденко, М. Степко, О. Яценко та інші.

Постановка завдання. У зв'язку зі стрімким розвитком та поширенням неперервної освіти на усьому освітньому просторі постають наступні завдання. Необхідно дослідити, які країни мають найбільший розвиток даної сфери навчання в контексті освітньої дипломатії з університетами України. Налагодити зв'язок у співпраці зі закордонними науковцями, які працюють на благо розвитку освітньої дипломатії та філософії освіти, мають перспективні ідеї в даному руслі та забезпечують злагоджену роботу не лише в себе в країні, а й у міжнародному обміні та стажуванні.

Виклад основного матеріалу. Зараз не існує конкретного визначення поняття «міжнародна освіта», тому будемо вважати це як процес підвищення власного рівня знань в тій чи іншій галузі засобами масової інформації, навиками й знаннями у певних сферах завдяки прогресивності сучасного світу, а саме: академічній мобільності, старт-освіті, м'якому менеджменту, неперервній освіті та т. д.

Розгляд міжнародних стажувань в контексті неперервної освіти розпочинаємо з розуміння самого поняття «неперервна освіта (lifelong learning)».

На думку Кивлюк О. сучасне філософсько-педагогічне осмислення концепту безперервної освіти обумовлено перш за все новими «викликами» для системи освіти в умовах глобалізаційних змін. Lifelong learning – це насамперед соціальне явище, представлене у вигляді освітньої діяльності протягом усього життя, яка є необхідною умовою динамічного та ефективного розвитку суспільства. Отже, неперервна освіта орієнтується на постійне, систематичне, послідовне вдосконалення і багатогранний, цілісний, повноцінний

розвиток людини як особистості протягом усього життя [2].

Таким чином багатогранність кожної освіченої людини впливає на адаптацію її до навколишнього середовища та соціалізації у певному просторі безпосередності індивідів для сприйняття нових принципів та ключових норм і положень.

У структурі безперервної освіти можна виділити декілька підсистем, а саме: формальна, неформальна, інформальна та самоосвіта. Кожна з яких, у свою чергу, може набувати статусу загальної і професійної [2].

Інформатизація суспільства приводить до того, що все частіше сучасним суспільством сприймається веб-технології. Це все викликає реалізацію «smart» основи, які охоплюють все суспільство. І кожна особа може змінити своє внутрішнє «я» задля реалізації власних амбіцій та досягнення певної мети. Тому важливим є питання «smart суспільства».

Базалук О. вважає, що суспільна інформація характеризується такими індикаторами як знання та ресурси; «важка» робота, яка базується на знаннях; володіння компетенціями надається навчанням; компетентні знання; відкрите володіння програмним та апаратним забезпеченням, нова роль інформаційних технологій, які є актуальними в простих публічних інфраструктурах, що поєднує соціальні мережі у простих інформаційних сферах життя людини [9].

Чим більше онлайн-ресурсів є відкритим, тобто вседоступними тим частіше кожен член суспільства стає залежним від Інтернет інформації, хоча при цьому інформація відіграє значну роль у пізнанні світу. Але у багатьох читачів виникає залежність і без отримання нової інформації воно внутрішньо гинуть.

Олексенко Р. вводить такі поняття як: «інформоманія» є побічним продуктом розвитку інформаційних систем і розширення інформаційного простору. «Інформоман» – людина, для якої інформація вийшла з берегів своїх природних функцій – знань і орієнтацій, ставши самоціллю. Надмірне споживання інформації характеризується як великими її обсягами, так і значною динамікою, швидкістю надходження. Звідси випливає й неможливість засвоєння та переробки отриманої інформації [3].

Освітній простір є відкритим для будь-якої особи, що може знаходитись у різних соціальних прошарках, адже кожен з нас має право бути обізнаним у всьому, що відбувається навіть не лише в

освіті, а й у світі.

В контексті сучасних соціокультурних і глобалізаційних змін, в період зростаючої складності світу, невизначеності конструкцій буття багато в чому втрачають свою актуальність та адекватність, поступово виникає нова особистість – існуюча у параметрах віртуалізації, інформатизації, креативності, гнучкості, яка задля власного розвитку потребує використання прийомів та методів, інноваційних форм організації тощо [1].

Людина намагається здобувати все нові знання та навички в залежності від оточуючого світу, стану економіки, освіти, науки та інформатизації. Для чого сприймає навколишні поклики, як спонукання до дії змінити себе та свої думки щодо реалізації власних можливостей. Саме тут потрібно згадати про таке поняття як пайдейя.

Пайдейя – це процес соціалізації, адаптації індивіда до умов соціального середовища, що функціонує за певними принципами. Цілком органічна процедура пристосування до умов навколишньої дійсності [8].

Процес соціалізації та адаптації залежить не лише від умов, які нам диктує світ, а й від самоконтролю та самореалізації.

Самоконтроль – це навички особистісного становлення. Він є внутрішньо особистісною майстерністю, основоположною для багатьох інших навичок: успішне прийняття рішень, вирішення конфліктів і послідовна взаємодія [1].

Оскільки ми потребуємо все більше засобів вирішення конкретно поставлених завдань та проблем, то стажування, яке для більшості науковців є підвищенням кваліфікації, може мати за мету здобуття освіти менеджера, який розглядає методи вирішення конфліктів та вивчає теорії щодо прийняття рішень, які допомагають навіть у повсякденному житті.

Мобільність не є популярним ключем в глобалізаційному світі, але це також розвиток ресурсів як для індивідів, так само і для суспільства. Факт специфіки досліджень, що вимірюється мобільністю для осіб має нові значення: розмиття відмінностей між країнами, масовою міграційною течією, підтримкою в багатьох сферах публічного життя керуючись мультикультурністю змін для сучасного суспільства [10].

Встановлюючи часові рамки обробки даних ми можемо розуміти стан розуміння тих чи інших науковців. Більшість українських

науковців виїжджають за межі України у зв'язку з тим, що якість освіти нашої країни не відповідає рівню пропозицій та можливостей закордонних партнерів.

Кількість українців, які навчаються в закордонних університетах станом на 2014-2015 роки це 59 тисяч. Найпопулярніші країни для навчання студентів нашої країни є Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина. Відсоток мігрантів-науковців зріс з 2009 до 2015 років на 29 відсотків. Тобто більшість науковців вважають за необхідне змінити особисте місце розташування задля більшої ефективності впливу на інших науковців.

Тим паче усе більше університетів нашої країни стараються заключити договори про співпрацю, обмін та стажування студентів, аспірантів та викладачів задля ефективного розподілу наукових ресурсів та аналізу відношення до неперервної освіти за межами країни.

Стажування студентів та викладачів має керуватись положеннями, які були затвердженні на засіданні МОН України, узгодженні з Міністерством юстиції України та оприлюдненні на сайті обох міністерств.

З тексту положення зрозуміло, що основною метою є:

- вивчення викладачами педагогічного досвіду, сучасного виробництва, ознайомлення з найновішими досягненнями науки і техніки, технології і перспектив їх розвитку;
- розробка навчально-методичних матеріалів, призначених для використання при підготовці спеціалістів;
- надання науково-технічної допомоги підприємствам, організаціям, науковим установам [6].

Відповідно до положення про стажування аспірантів, докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників віком до 35 років у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах в Україні та за кордоном: метою стажування є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки молодих учених шляхом проведення оригінальних авторських досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми унікальними методами, набуття досвіду впровадження науково-дослідницької і викладацької діяльності, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів.

Основними завданнями стажування є:

- проведення фундаментальних та/або прикладних наукових досліджень;

- набуття навичок з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю;

- вивчення досвіду впровадження у практику передових технологій викладання та ознайомлення із сучасними засобами навчання [5].

- У разі відсутності в Україні умов для проведення на належному рівні фундаментальних та/або прикладних наукових досліджень з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності національної економіки та необхідності підготовки відповідних категорій висококваліфікованих фахівців молоді учені можуть направлятися на стажування до провідних вищих навчальних закладів та наукових установ за кордоном відповідно до міжнародних договорів України, а також у рамках міжнародних програм і проектів, учасником яких є Україна [5].

Відбір молодих учених для стажування у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах в Україні та за кордоном здійснюється відповідно до порядку та критеріїв установлених МОН. Обов'язковою умовою під час відбору молодих учених є наявність у них вагомих наукових здобутків, результати яких опубліковані у вітчизняних та іноземних наукових виданнях, або виступів на міжнародних конференціях, а також зараховується рівень актуальності для України проблеми, що передбачена тематикою стажування [5].

При перезатвердженні положення про стажування було узгоджено декілька питань, які є надто вагомими для нашого дослідження. Багато нюансів було узгоджено під час прийняття нового положення про стажування у 2013 році, саме тому наші дії координуються ним.

Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» і визначає порядок підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації незалежно від форм

власності та підпорядкування. Метою навчання працівників є вдосконалення професійної підготовки особи шляхом поглиблення і розширення її професійних знань, умінь і навичок, набуття особою досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах спеціальності [7].

Враховуючи факт, що університети зараз впроваджують «ідеї університетів», ми аналізуємо фундаментальні принципи залежні від правління університетом, які декларуються «Великою хартією університетів». Цей документ поєднує фундаментальні принципи такі, як: «Університет – автономна інституція, що організовує асоційовані різниці через географічні та історичні орієнтації, що аналізує, репродукує та підносить іноземні культури, які мають реалізацію у пошуках наукових та навчальних результатів [11].

Політичне русло даної проблеми вважається відкритим, оскільки країни знаходяться на різних рівнях економічного, освітнього та наукового розвитку. Кожен із цих критеріїв має характерний вплив на вибір опонента для конкретної країни, з яким було б вигідним та найбільш вдалим союз співпраці. Чим більший вибір представлено, тим частіше виникають різноманітні «уявні» рейтинги конкретних закладів освіти та науки. Головною складовою цього рейтингу, як на мене, вважається рівень наукового розвитку та потенціалу. Залежність рівнів науки та економіки можна побудувати у вигляді кривої потенціалів дії успішності вибору найбільш вірогідних партнерів. На даному графіку видно точку перетину двох кривих, що є орієнтиром для кожного науковця та має реальний зміст задля забезпечення економічної стабільності країни, яка впроваджує аналітичні та категоричні специфіки наукової роботи викладачів чи студентів, які мають бажання стажуватись за кордоном та отримати новий досвід, ще одним критерієм є спроможність країни, яка приймає на стажування забезпечити належними умовами. Тобто, економічна стабільність чи економічне зростання країни має прогресивний вплив на результати проходження стажування чи то на узгодження планів роботи. Отже, з рисунку видно, що описуючи всі можливі варіанти співпраці, ми бачимо єдиний варіант вирішення проблеми (Рис. 1).

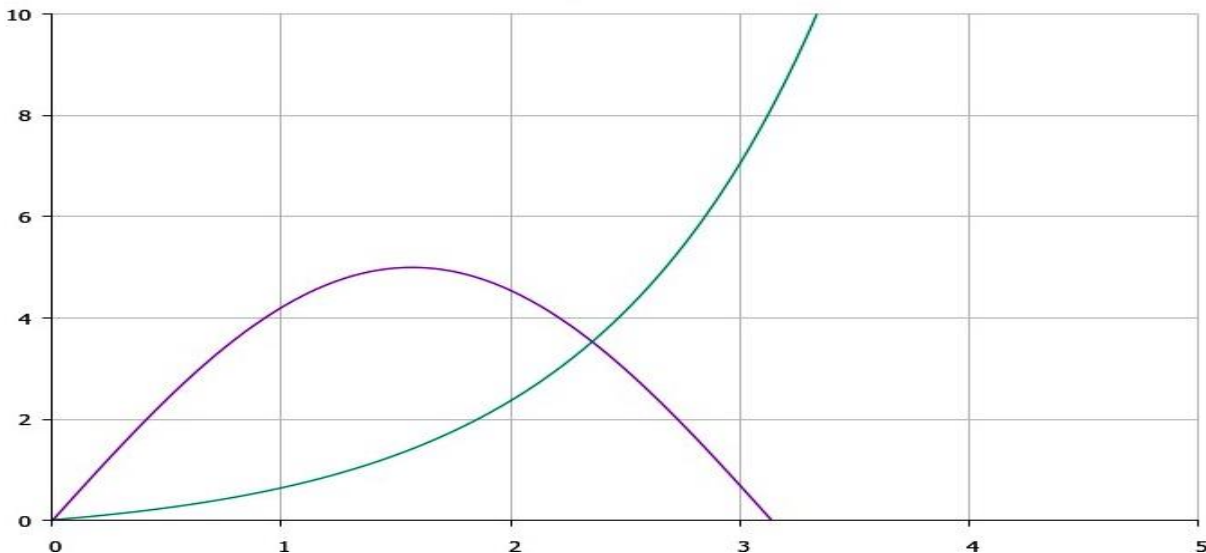

Рис. 1

В Україні, як країні перехідного, трансформаційного типу, поки що відбувається лише процес становлення економічної освіти і виховання, необхідних для повноцінного розвитку в масовій та професійній свідомості елементів економічно-підприємницької культури сучасного характеру [4].

Висновок. Досліджено, які країни мають найбільший розвиток даної сфери навчання в контексті освітньої дипломатії з університетами України. З'ясовано, як саме налагодити зв'язок у співпраці зі закордонними науковцями, які працюють на благо розвитку освітньої дипломатії та філософії освіти, мають перспективні ідеї в даному руслі та забезпечують злагоджену роботу не лише в себе в країні, а й у міжнародному обміні та стажуванні. Також проаналізовано вплив економічного та наукового розвитку всього простору країни в загальному масштабі.

Список використаних джерел

1. Гордієнко, О., 2017. 'М'які навички сучасного освітянина як елемент професійного самовизначення', Міжнародна науково-практична конференція «Філософія формування цілісного світогляду в сучасній освіті», С. 112-118.
2. Кивлюк, О., 2018. 'Неформальна освіта в концепції lifelong learning', Освітній дискурс : збірник наукових праць, К.: «Видавництво «Гілея», Випуск 1, Гуманітарні науки, С. 22-34.
3. Олексенко, Р., 2015. 'Вплив комунікацій на ціннісні орієнтири особистості', Гуманітарний вісник ЗДІА, Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, С. 65-73.
4. Олексенко, Р., 2007. 'Економічна освіта в системі підготовки особистості до самостійного життя та творчості', Вісник Інституту розвитку дитини,

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ird.npu.edu.ua/files/oleksenko.pdf>.
5. Положення про стажування аспірантів, докторантів, наукових та науково-педагогічних працівників віком до 35 років у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах в Україні та закордоном, 2009. Постанова Кабінету міністрів України, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/243088749>.
  6. Положення про стажування викладачів вищих навчальних закладів на підприємствах, в організаціях, наукових установах та навчальних закладах, 1993. Постанова Кабінету міністрів України, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0087-93>.
  7. Положення про укладення договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних закладів, 2013. Постанова Кабінету міністрів України, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/20-2013-%D0%BF>.
  8. Яценко, О., 2018. 'Античний принцип пайдеї перед викликами сучасної соціокультури', Освітній дискурс : збірник наукових праць, К.: «Видавництво «Гілея», Випуск 2, частина II : філософські науки, С. 79-97.
  9. Bazaluk, O., 2017. 'The strategies of systematization of the theories of education. The main meaning and features of the theories of education of plato's and Isocrates' lines', Future Human Image, Vol. 7, P. 11-27.
  10. Kyvliuk O., Svyrydenko D., 2017. 'Academic mobility as «Brain Drain» phenomenon of modern higher education', Studia Warمیńskie, vol. 54, P. 361-371.
  11. Svyrydenko, D., 2017. 'Divided universities: The Postcolonial Experience of Contemporary Ukrainian Higher Education', Future Human Image, Vol. 7, P. 128-135.
  12. Voronkova, V., Kyvliuk O., 2017. 'Philosophical reflection smart-society as a new model of the information society and its impact on the education of the 21-st century', Future Human Image, Vol. 7, P. 154-162.

References

1. Hordiyenko, O., 2017. 'M'yaki navychky suchasnoho osvityannya yak element profesiynoho samovyznachennya (Soft Skills of a Modern Educator as an Element of Professional Self-Determination)', Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiya «Filosofiya formuvannya tsilisnoho svitohlyadu v suchasniy osviti», S. 112-118.
2. Kyvlyuk, O., 2018. 'Neformal'na osvita v kontseptsii lifelong learning (Non-formal education in the concept of lifelong learning)', Osvitniy dyskurs : zbirnyk naukovykh prats', K.: «Vydavnytstvo «Hileya», Vypusk 1, Humanitarni nauky, S. 22-34.
3. Oleksenko, R., 2015. 'Vplyv komunikatsiy na tsinnisni oriyentiry osobystosti (The Influence of Communications on Personality Value Values)', Humanitarnyy visnyk ZDIA, Zaporizhzhya: Vyd-vo ZDIA, S. 65-73.
4. Oleksenko, R., 2007. 'Ekonomichna osvita v systemi pidhotovky osobystosti do samostiynoho zhyttya ta tvorchosti (Economic education in the system of personality training for independent living and creativity)', Visnyk Instytutu rozvytku dytyny, [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ird.npu.edu.ua/files/oleksenko.pdf>.

5. Polozhennya pro stazhuvannya aspirantiv, doktorantiv, naukovykh ta naukovopedagogichnykh pratsivnykiv vikom do 35 rokiv u providnykh vyshchykh navchal'nykh zakladakh ta naukovykh ustanovakh v Ukraini ta zakordonom, 2009. *Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy*, [Elektronnyy resurs] – Rezhyom dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/243088749>.
6. Polozhennya pro stazhuvannya vykladachiv vyshchykh navchal'nykh zakladiv na pidpryyemstvakh, v orhanizatsiyakh, naukovykh ustanovakh ta navchal'nykh zakladakh, 1993. *Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy*, [Elektronnyy resurs] – Rezhyom dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0087-93>.
7. Polozhennya pro ukladennya dohovoru pro stazhuvannya studentiv vyshchykh ta uchniv profesiyno-tekhnichnykh zakladiv, 2013. *Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy*, [Elektronnyy resurs] – Rezhyom dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/20-2013-%D0%BF>.
8. Yatsenko, O., 2018. 'Antychnyy pryntsyp paydeyi pered vyklykamy suchasnoyi sotsiokul'tury (The Antique Paide Principle to the Challenges of Modern Socioculture)', *Osvitniy dyskurs : zbirnyk naukovykh prats'*, K.: «Vydavnytstvo «Hileya», Vypusk 2, chastyna II : filosof's'ki nauky, S. 79-97.
9. Bazaluk, O., 2017. 'The strategies of systematization of the theories of education. The main meaning and features of the theories of education of plato's and Isocrates' lines', *Future Human Image*, Vol. 7, P. 11-27.
10. Kyvliuk O., Svyrydenko D., 2017. 'Academic mobility as «Brain Drain» phenomenon of modern higher education', *Studia Warmińskie*, vol. 54, P. 361-371.
11. Svyrydenko, D., 2017. 'Divided universities: The Postcolonial Experience of Contemporary Ukrainian Higher Education', *Future Human Image*, Vol. 7, P. 128-135.
12. Voronkova, V., Kyvliuk O., 2017. 'Philosophical reflection smart-society as a new model of the information society and its impact on the education of the 21-st century', *Future Human Image*, Vol. 7, P. 154-162.